

Inhoud

Vooraf

- 1 De prehistorie van Nederland, 250.000 v.Chr. -12 v.Chr. 11**
  - Onze voorgeschiedenis 11
  - Het prehistorische landschap 11
  - De steentijd, circa 250.000-2000 v.Chr. 13
  - De bronstijd, 2000-800 v.Chr. 20
  - De ijzertijd, 800-12 v.Chr. 22

- 2 De Romeinen in Nederland, 57 v.Chr. -circa 405 n.Chr. 29**
  - Het landschap en zijn bewoners 29
  - De Romeinse verovering 30
  - De romanisering 35
  - De economie 38
  - De inheemse beschaving 39
  - Het Germaanse gevaar 42
  - De aftocht van de Romeinen 43

- 3 De Frankische tijd, circa 400 -circa 900 45**
  - De Merovingen 45
  - De vroegmiddeleeuwse samenleving 47
  - De Karolingen 50
  - Opleving van de handel 53
  - De Noormannen 56

- 4 De opkomst van vorstendommen, circa 900-1203 59**
  - De vorming van staatjes in de tiende eeuw 59
  - De Kerk in de tiende en elfde eeuw 61
  - De vorstendommen in de elfde en twaalfde eeuw 64
  - De handel 69
  - Kerk en cultuur in de elfde en twaalfde eeuw 69
  - Het landschap van de achtste tot de dertiende eeuw 73

- 5 Groeiende macht van de vorsten, 1203-1433** 77
- Rumoerige tijden in Holland en Zeeland 77
  - Hertogen, bisschoppen, graven en hoofdelingen 82
  - De samenleving in de dertiende en veertiende eeuw 87
  - Economische groei en crisis 90
  - De grote rol van de Kerk 92
  - Het culturele leven 95
  - De strijd tegen het water 100
- 6 Centralisatie onder Bourgondiërs en Habsburgers, 1433-1559** 103
- De Bourgondische hertogen 105
  - De Bourgondische machtsuitbreiding in de Nederlanden 110
  - De vijftiende-eeuwse economie 113
  - De Bourgondische cultuur 118
  - De Nederlanden en de Habsburgers 122
- 7 De Nederlandse Opstand, 1559-1609** 127
- Het begin van de Nederlandse Opstand, 1559-1567 127
  - Onderdrukking en verzet, 1567-1573 133
  - Het Noorden op weg naar zelfstandigheid, 1573-1588 138
  - De Republiek krijgt vorm, 1588-1609 143
  - Groeiende welvaart 146
  - Het landschap 149
- 8 Een halve eeuw 'Gouden Eeuw', 1609-1650** 151
- De Bestandstwisten 151
  - De laatste periode van de Tachtigjarige Oorlog 154
  - Kracht en zwakte van de economie 160
  - Sociale en culturele verhoudingen in de Gouden Eeuw 164
  - Het landschap 172
- 9 De nabloei van de Republiek, 1650-1780** 175
- Het eerste stadhoudersloze tijdperk, 1650-1672 175
  - Het rampjaar 1672 179
  - Stadhouder-koning Willem III en de Spaanse Successieoorlog, 1672-1713/1714 182
  - Binnenlandse ontwikkelingen, 1702-1780 184
  - Sociaal en cultureel verval? 185
  - De Nederlandse (radicale) Verlichting 187
  - De *Revolutie van het Woord* en de genootschappen 189
  - De economie 190
- 10 Van Republiek naar Koninkrijk Strijd om vernieuwing, 1780-1848** 195
- De verhouding met het buitenland, 1780-1795 195
  - De patriottenbeweging 196

Bataven en Fransen, 1795-1813	201
Koninkrijk Holland en annexatie, 1806-1813	203
Sociaal-economische ontwikkelingen en vernieuwingen	203
Identiteitscrises, 1813-1848	205
Sociale en economische kenmerken, 1813-1848	209
Culturele ontwikkelingen, 1813-1848	215
Nederland verandert	217
11 Het hedendaagse Nederland wordt zichtbaar, 1848-1913	219
De vestiging van de parlementaire democratie, 1849-1868	219
Maatschappelijke strijd, 1868-1913	223
Buitenlandse politiek: zelfvertrouwen en vredeswil	228
De koloniale politiek	229
Sociaaleconomische ontwikkelingen	232
Culturele ontwikkelingen	235
Het landschap	237
12 Neutraliteit en crisis, 1913-1939	239
Neutraal in een oorlogvoerend Europa, 1914-1918	239
Binnenlandse ontwikkelingen	243
De jaren twintig	245
De economie	248
De Stijl	255
13 Oorlog, vrede en wederopbouw, 1939-1960	259
Aangepaste neutraliteit	259
De oorlogsjaren, 1940-1945	260
De eerste naoorlogse jaren	269
De Nederlandse koloniën	274
De jaren vijftig	278
14 Het moderne Nederland, 1960-heden	283
De Nederlandse maatschappij op de helling	283
De Nederlandse politiek in beweging	287
Polarisatie in de maatschappij	292
Economische ups en downs	296
De naoorlogse kunst	301
Milieubewustzijn	303
Buitenlandse politiek	305

Literatuur 309

Websites 312

Register 313